

นักการเมืองและโครงสร้างอำนาจ ในจังหวัดสมุทรปราการ

Politicians and Power Structure in Samut Prakan Province

กฤตยาณี พิรุณเนตร*

บทคัดย่อ

บทความฉบับนี้ เป็นการศึกษาบทบาทของกลุ่มนักการเมืองดั้งเดิม และกลุ่มนักการเมืองใหม่ ภายใต้การเปลี่ยนแปลงของสภาพเศรษฐกิจและสังคมในจังหวัดสมุทรปราการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมในจังหวัดสมุทรปราการ ช่วงปี พ.ศ.2538-2555 2) เพื่อศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงบทบาทของกลุ่มนักการเมืองดั้งเดิมในจังหวัดสมุทรปราการ 3) เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ของการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมในจังหวัดสมุทรปราการ กับการเกิดขึ้นของกลุ่มนักการเมืองใหม่

การศึกษาในครั้งนี้ใช้วิธีการศึกษาวิเคราะห์เชิงพรรณนา โดยมุ่งเน้นศึกษาจากข้อมูลเชิงเอกสาร และข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกบุคคลในกลุ่มอศวเหม และบุคคลในกลุ่มนักการเมืองใหม่ เพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งผลการศึกษาสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ส่วน

ผลการศึกษาในส่วนแรก ศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมในจังหวัดสมุทรปราการ ช่วงปี พ.ศ.2538-2555 พบว่า สภาพเศรษฐกิจและสังคมในจังหวัดสมุทรปราการ มีการพัฒนาขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเห็นได้ชัดเจนจากการเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องของมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัด ไม่ว่าจะเป็นภาคการเกษตรหรือภาคอุตสาหกรรม มีการขยายตัวของหมู่บ้านจัดสรร รวมไปถึงการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรในจังหวัดสมุทรปราการ

ผลการศึกษาในส่วนที่สอง ศึกษาการเปลี่ยนแปลงบทบาทของกลุ่มนักการเมืองดั้งเดิมในจังหวัดสมุทรปราการ พบว่า ภายหลังจากที่นายวัฒนา อศวเหม หัวหน้า

* นิสิตปริญญาโท ภาควิชาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กลุ่มอัสวเหมไม่ได้รับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตั้งแต่ปี พ.ศ. 2544 ประกอบกับเรื่องคดีทุจริตที่ดินคลองด่าน ทำให้นายวัฒนา อัสวเหม ไม่มีบทบาททางการเมืองในสมุทรปราการโดยสิ้นเชิง ถึงแม้ว่าบทบาททางการเมืองในระดับชาติของกลุ่มอัสวเหมจะลดลงอย่างมาก แต่อย่างไรก็ตาม กลุ่มอัสวเหมยังคงมีบทบาทในการเมืองระดับท้องถิ่นมากเช่นกัน

ผลการศึกษาในส่วนที่สาม ศึกษาความสัมพันธ์ของการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมในจังหวัดสมุทรปราการ กับการเกิดขึ้นของกลุ่มนักการเมืองใหม่ พบว่า กลุ่มการเมืองใหม่มีบทบาททางการเมืองภายหลังจากการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในปี พ.ศ. 2544 เป็นต้นมา เนื่องจากสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ส่งผลให้แนวคิดของประชาชนเปลี่ยนแปลงไปด้วย ประชาชนให้ความสำคัญกับนโยบายของพรรคการเมือง ซึ่งถือเป็นผลประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับจากพรรคการเมือง ก่อให้เกิดกระแสความนิยมพรรคไทยรักไทยขึ้น จึงนำไปสู่การเกิดขึ้นของกลุ่มการเมืองใหม่ในจังหวัดสมุทรปราการ

คำสำคัญ : นักการเมือง, กลุ่มนักการเมืองดั้งเดิม, กลุ่มอำนาจเก่า, กลุ่มอำนาจใหม่, กลุ่มนายทุน

Abstract

This article focuses the dynamic of influence of new and old political elite groups in the changing economic and social conditions in Samut Prakan Province. The study examines 1) economic and social changes in the Samut Prakan Province between 2538 (1995) and 2555 (2012); 2) the changes in the role of the traditional group of politicians in Samut Prakan Province; and 3) the relationship between the economic and social changes in Samut Prakan Province and the emergence of a new group of politicians.

This study use descriptive analysis by focusing on documents and collecting data through in-depth interviews with members of the Assawaheam group and new politicians. The result of the study can be divided into three parts.

In the first part, the study of the economic and social changes in Samut Prakan Province between 2538 (1995) and 2555 (2012) found that the economic and social conditions have developed continuously as indicated by the continuous rise in gross provincial product, the agricultural sector and industrial sector, the expansion of housing, and the increase in population.

In the second part, the study focused the changing role of traditional politicians in the province. The findings showed that after Mr. Wattana Assawaheam, head of the Assawaheam group, lost the 2544 (2001) general election because of corruption cases related to the Klong Dan project, he to the subject land, Klong Dan, since 2544 (2001) make Mr. Wattana Assawaheam lost his political role in Samut Prakan. Although a political role in national politics of the Assawaheam Group is decreased, however, there were still has a role in the local politics.

In the third part, the study focused on the relationship between economic and social changes in Samut Prakan Province and the emergence of new political groups. It was found that new political groups had a political role since the general election in 2544 (2001). This was because the economic and social changes also changed people's ideas and concepts. People focused on political party policies that were expected to benefit the people. This brought caused high popularity for Thai Rak Thai Party. Thus it led to the emergence of a new political group in Samut Prakan Province.

Keywords: Politicians, Traditional group of politicians, Political elite group, Group of capitalists

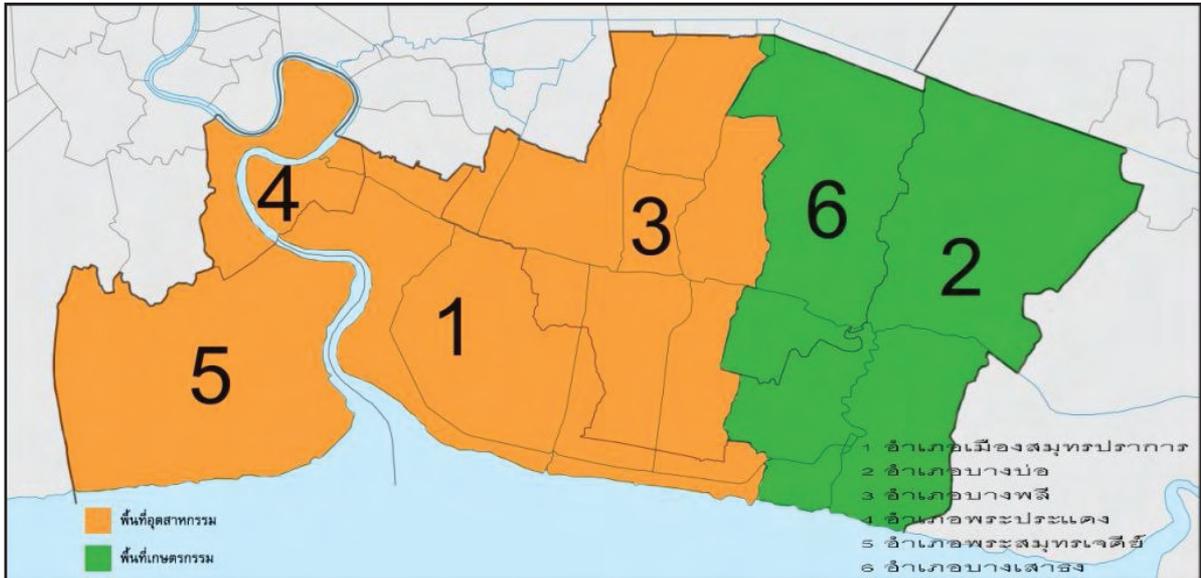
บทนำ

สมุทรปราการเป็นจังหวัดในเขตปริมณฑลที่มีความคล้ายคลึงกับกรุงเทพมหานคร ทั้งในแง่ภูมิศาสตร์ สภาพเศรษฐกิจ และสภาพสังคม พร้อมทั้งมีชื่อเสียงในฐานะเมืองแห่งผลประโยชน์ และเป็นเขตอิทธิพลของกลุ่มอำนาจต่างๆ นับจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 เป็นต้นมา ส่งผลให้จังหวัดสมุทรปราการ เปลี่ยนจากเมืองเกษตรกรรม กลายเป็นเมืองแห่งอุตสาหกรรม โดยเฉพาะการเป็นพื้นที่อุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก อีกทั้งยังเป็นพื้นที่เขตอุตสาหกรรมชายฝั่งทะเลด้านตะวันออก สมุทรปราการจึงเป็นจังหวัดที่มีสภาพเศรษฐกิจเจริญเติบโตมากจังหวัดหนึ่ง ด้วยลักษณะที่จังหวัดสมุทรปราการมีการพัฒนาที่ได้รับ

อิทธิพลจากการขยายตัวของกรุงเทพมหานครโดยตรง โดยการกระจายตัวออกจากชุมชนดั้งเดิมในพื้นที่ชั้นใน ไปสู่พื้นที่ชานเมืองและอาณาเขตรอบนอก พื้นที่เกษตรกรรมจึงถูกพัฒนาเป็นแหล่งรองรับการขยายตัวของธุรกิจการค้า โรงงานอุตสาหกรรม ที่อยู่อาศัย และกิจกรรมทางเศรษฐกิจอื่นๆ โครงสร้างบริการพื้นฐานของภาครัฐและเอกชนได้รับการพัฒนาจนได้มาตรฐานในระดับเดียวกันหรือใกล้เคียงกับกรุงเทพมหานคร ทั้งด้านระบบสาธารณสุขโรค ที่อยู่อาศัย โรงเรียน มหาวิทยาลัย และโรงพยาบาล ตลอดจนข้อมูลข่าวสารหลากหลาย ประเภทที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจลงทุน เป็นแหล่งสร้างรายได้ และการจ้างงานที่สำคัญของจังหวัดและของประเทศ

โครงสร้างทางเศรษฐกิจในจังหวัดสมุทรปราการแบ่งออกเป็น 3 ส่วนหลักคือ 1. ภาคอุตสาหกรรม 2. ภาคเกษตรกรรม และ 3. ภาคการค้าและการบริการ

ภาพที่ 1 การแบ่งพื้นที่รายอำเภอ

ที่มา : วิกิพีเดียจังหวัดสมุทรปราการ <https://th.wikipedia.org/wiki/สมุทรปราการ>

ถึงแม้ว่าสมุทรปราการจะได้ชื่อว่าเป็นเมืองแห่งอุตสาหกรรม อีกทั้งยังมีความเจริญในรูปแบบของเมืองแต่อย่างไรก็ตามในบางพื้นที่ของสมุทรปราการยังคงเป็นพื้นที่ของเมืองกึ่งชนบทอยู่ เช่น อำเภอบางบ่อ อำเภอบางเสาธง ซึ่งระบบสาธารณูปโภคยังไม่ได้รับการพัฒนาอย่างสมบูรณ์ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของถนน ไฟฟ้า หรือน้ำประปา นอกจากนี้ประชาชนบางส่วนยังคงประกอบอาชีพเกษตรกรรม เพาะปลูก เลี้ยงสัตว์ เป็นต้น ต่อมาเมื่อโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคมของจังหวัดสมุทรปราการเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงในหลากหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นการเปิดใช้สนามบินนานาชาติสุวรรณภูมิ ซึ่งมีเป้าหมายในการพัฒนาเป็นศูนย์กลางการบินในภูมิภาคเอเชีย¹ มีระบบการคมนาคมที่สะดวกขึ้นจากการสร้างสะพานภูมิพล เพื่อเชื่อมการเดินทางข้ามแม่น้ำ

เจ้าพระยา ระหว่างพื้นที่สมุทรปราการกับพื้นที่กรุงเทพมหานครฝั่งพระรามสาม รถไฟฟ้าสายอ่อนนุช-แบริ่ง เป็นต้น ดังนั้น สภาพเศรษฐกิจในพื้นที่ใกล้เคียงย่อมเปลี่ยนแปลงไปด้วยเช่นกัน เกิดธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ มีหมู่บ้านจัดสรรสร้างขึ้นมากมาย เศรษฐกิจในพื้นที่จึงเจริญเติบโตขึ้นเป็นลำดับ จะเห็นได้ว่าสภาพทางเศรษฐกิจในจังหวัดสมุทรปราการ มีความหลากหลายและแตกต่างกันไปตามแต่ละพื้นที่ มีการพัฒนาและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง

หากพิจารณาความสัมพันธ์เชิงอำนาจในพื้นที่จังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายทั้งในเรื่องของเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง โดยเฉพาะในเรื่องของนักรการเมืองหรือกลุ่มอำนาจทางการเมือง ที่มีอิทธิพลในพื้นที่ ไม่ว่าจะเป็นการเมืองในระดับท้องถิ่น

¹ ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ. วิสัยทัศน์. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา :<http://www.suvarnabhumiairport.com/th/177-vision>. 8 มีนาคม 2557.

หรือในระดับชาติ นอกจากความหลากหลายทางการเมืองแล้ว กลุ่มอำนาจทางการเมืองยังมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ซึ่งความเปลี่ยนแปลงนั้นขึ้นอยู่กับกระแสของพรรคการเมืองเช่นกัน เมื่อพิจารณาถึงกลุ่มนักการเมืองดั้งเดิมในสมุทรปราการ มีกลุ่มหลัก ๆ ที่เป็นคู่แข่งทางการเมืองอย่างชัดเจน 2 กลุ่ม คือ กลุ่มของนายวัฒนา อัครเวม และกลุ่มของนายสนธิ กุลเจริญ ที่สังกัดพรรคประชากรไทย

เป็นที่ทราบกันดีว่าพื้นที่ “ปากน้ำ” เป็นเขตอิทธิพลของตระกูลอัครเวม ที่นำโดยนายวัฒนา อัครเวม นักธุรกิจเชื้อสายจีน นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2518 ที่นายวัฒนาเริ่มต้นเข้าสู่เส้นทางทางการเมืองนั้น นายวัฒนา อัครเวม ได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งและดำรงตำแหน่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขต 1 จังหวัดสมุทรปราการ รวมทั้งสิ้น 10 สมัย อีกทั้งยังดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีอีก 5 ครั้ง และต่อมานายวัฒนา อัครเวม เริ่มขยายฐานอำนาจทางการเมือง โดยการนำน้องชาย และลูกชาย เข้าสู่เส้นทางทางการเมืองด้วยเช่นกัน ถึงแม้ว่าในการเลือกตั้งปี พ.ศ. 2544 นายวัฒนา อัครเวม จะพ่ายแพ้ และปี พ.ศ. 2551 จะถูกดำเนินคดีและหนีออกจากประเทศไทยไป แต่เครือข่ายของนายวัฒนา อัครเวม ยังคงมีบทบาททางการเมืองในจังหวัดสมุทรปราการอยู่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบัน นายชนม์สวัสดิ์ อัครเวม ซึ่งเป็นลูกชายคนที่สองของนายวัฒนา อัครเวม ได้ดำรงตำแหน่งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรปราการ ถือได้ว่าเป็นตำแหน่งที่สำคัญทางการเมืองท้องถิ่นเป็นอย่างมาก จะเห็นได้ว่าถึงแม้บทบาททางการเมืองของกลุ่มอัครเวมจะลดลงไป แต่อิทธิพลที่นายวัฒนา อัครเวม ได้สร้างสมไว้กว่า 30 ปี ก็ยังคงหลงเหลือและมีได้เลือนหายไปจากวงการการเมืองในจังหวัดสมุทรปราการแต่อย่างใด ส่วนในกลุ่มของนายสนธิ กุลเจริญ จัดได้ว่าเป็นกลุ่มการเมืองดั้งเดิมที่มีชื่อเสียงในจังหวัดสมุทรปราการในยุคนั้นเช่นกัน นายสนธิ กุลเจริญ สังกัดพรรคประชากรไทย และเป็นคู่แข่งกับนายวัฒนา อัครเวม มาโดยตลอด เนื่องจาก

นายสนธิ กุลเจริญ ได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งและดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขต 2 จังหวัดสมุทรปราการมาโดยตลอดตั้งแต่ปี พ.ศ. 2518 จนกระทั่งพ่ายแพ้ในปี พ.ศ. 2544 เช่นเดียวกัน ปัจจุบันกลุ่มของนายสนธิ กุลเจริญ ได้ลดบทบาททางการเมืองลงไปมากเสมือนไม่มีความสำคัญทางการเมืองในจังหวัดสมุทรปราการอีกต่อไป ซึ่งแตกต่างจากกลุ่มอัครเวมที่ยังคงมีกระแสความนิยม และยังคงมีบทบาททางการเมืองอยู่ ดังนั้นกลุ่มนักการเมืองดั้งเดิมที่ผู้วิจัยศึกษาจึงหมายถึงตั้งแต่เพียงกลุ่มอัครเวมเท่านั้น

จากการเลือกตั้งในปี พ.ศ. 2544 ที่กลุ่มอำนาจดั้งเดิมของจังหวัดสมุทรปราการ ทั้งนายวัฒนา อัครเวม และนายสนธิ กุลเจริญ ได้พ่ายแพ้การเลือกตั้งให้กับพรรคไทยรักไทย (พรรคเพื่อไทยในปัจจุบัน) ถือเป็นการเปลี่ยนแปลงทางอำนาจทางการเมืองที่สำคัญของกลุ่มนักการเมืองดั้งเดิมในจังหวัดสมุทรปราการ จากการเปลี่ยนแปลงในครั้งนั้นทำให้เกิดกลุ่มนักการเมืองใหม่ในจังหวัดสมุทรปราการขึ้น กลุ่มอำนาจใหม่นั้นเกิดขึ้นมาพร้อมกับกระแสนิยมพรรคไทยรักไทยที่เกิดขึ้นในจังหวัดสมุทรปราการ ดังนั้น จึงไม่แปลกที่กลุ่มนักการเมืองใหม่ที่เป็นที่รู้จักและได้รับความนิยมจะมาจากการสนับสนุนของพรรคไทยรักไทย ซึ่งกลุ่มนักการเมืองที่สังกัดพรรคไทยรักไทย ได้แก่ นายประชา ประสพดี อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขต 7 สมุทรปราการ และเคยดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย นายประเสริฐ ชัยกิจเด่นนภาลัย อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขต 2 สมุทรปราการ เป็นต้น และกลุ่มอำนาจใหม่อีกกลุ่มหนึ่งที่เป็นที่รู้จักกันดีในจังหวัดสมุทรปราการ คือ กลุ่มของนายอำนาจ รัศมีทัต อดีตนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งในช่วงแรกอยู่กลุ่มอัครเวม แต่ปัจจุบันได้เปลี่ยนมาสังกัดพรรคภูมิใจไทย ถึงแม้ว่ากลุ่มรัศมีทัตจะย้ายมาสังกัดพรรคภูมิใจไทย แต่ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดสมุทรปราการ ปี พ.ศ. 2554 นางสาวเรวดี

รัศมีทัต ลูกสาวของนายอำเภวย รัศมีทัต ก็ได้รับชัยชนะ และดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ แสดงให้เห็นถึงอำนาจของกลุ่ม รัศมีทัต ที่สามารถเอาชนะกระแสความนิยมพรรค ไทยรักไทยในจังหวัดสมุทรปราการได้

กว่า 30 ปีที่กลุ่มอศวเหมมีอิทธิพลทางการเมือง ครอบคลุมแทบทุกพื้นที่ในจังหวัดสมุทรปราการ อาจกล่าวได้ว่า กลุ่มอศวเหมนั้นปราศจากคู่แข่งทางการเมือง ก็ว่าได้ เพราะสุดท้ายแล้วคู่แข่งอย่างนายสนธิ กุลเจริญ ก็ได้หันมาจับมือ และลงสมัครรับเลือกตั้งในนาม พรรคการเมืองเดียวกัน แต่ภายหลังจากที่หัวหน้ากลุ่ม อศวเหม ได้ถูกตัดสินใจมีความผิดจรรยาบรรณหนีออก นอกประเทศไป ประกอบกับกระแสนิยมพรรคไทยรักไทย ที่เกิดขึ้น จึงเกิดกลุ่มอำนาจทางการเมืองใหม่ขึ้นมา ทำลายกลุ่มอำนาจเดิม และส่งผลให้บทบาทของกลุ่ม อำนาจเดิมถูกลดทอนลงไป เหลือเพียงบทบาททาง การเมืองท้องถิ่นเท่านั้น

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าการเมืองในจังหวัด สมุทรปราการไม่ว่าจะเป็นในระดับท้องถิ่นหรือในระดับ ชาติ มีกลุ่มอำนาจทางการเมืองที่มีความหลากหลาย ทั้งกลุ่มนักรการเมืองดั้งเดิมที่ยังคงมีอิทธิพลทางการเมือง ในระดับท้องถิ่น และกลุ่มนักรการเมืองใหม่ที่มี พรรคการเมืองใหญ่ให้การสนับสนุนอยู่เบื้องหลัง อีกทั้ง สภาพเศรษฐกิจและสังคมในจังหวัดสมุทรปราการที่มี การเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 - 2555 ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษา “ผลกระทบต่อโครงสร้าง อำนาจ หรือกลุ่มอำนาจทางการเมืองในจังหวัด สมุทรปราการ ภายใต้สภาวะการเปลี่ยนแปลงทาง เศรษฐกิจและสังคมที่เกิดขึ้น” เนื่องจากกลุ่มอศวเหม มีอิทธิพลทางการเมืองในระดับท้องถิ่น และระดับชาติ มาเป็นระยะเวลายาวนานในจังหวัดสมุทรปราการ จนกระทั่งมีกลุ่มนักรการเมืองใหม่เกิดขึ้น และได้สั่นคลอน บทบาทของกลุ่มการเมืองดั้งเดิมเป็นอย่างมาก จึงเป็นที่ น่าสนใจว่า ผลกระทบในครั้งนี้อยู่ที่มาจากปัจจัยภายในของ

กลุ่มอศวเหมเอง หรือเกิดจากปัจจัยภายนอกอย่างสภาพ เศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป

บทความนี้จึงมุ่งศึกษาถึง 1) การเปลี่ยนแปลงทาง เศรษฐกิจและสังคมในจังหวัดสมุทรปราการ ช่วงปี พ.ศ. 2538-2555 2) การเปลี่ยนแปลงบทบาทของกลุ่ม นักรการเมืองดั้งเดิมในจังหวัดสมุทรปราการ 3) ความ สัมพันธ์ของการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม ในจังหวัดสมุทรปราการ กับการเกิดขึ้นของกลุ่ม นักรการเมืองใหม่ เพื่อชี้ให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงทาง เศรษฐกิจ และสังคมของจังหวัดสมุทรปราการ ที่ส่ง ผลกระทบต่อโครงสร้างอำนาจ หรือกลุ่มนักรการเมือง ภายในพื้นที่ โดยการศึกษาในครั้งนี้ใช้วิธีการศึกษา วิเคราะห์เชิงพรรณนา ใช้แนวคิดการสะสมทุนขั้นต้น และการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการศึกษา โดยอาศัย การเก็บรวบรวมเอกสาร และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก 3 คน ดังนี้ 1) นายอัครวัฒน์ อศวเหม รองนายกองค์การ บริหารส่วนจังหวัดสมุทรปราการ 2) นายประชา ประสพดี อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดสมุทรปราการ สังกัดพรรคเพื่อไทย 3) นางสาวเรวดี รัศมีทัต อดีต สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดสมุทรปราการ สังกัด พรรคภูมิใจไทย

การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ และสังคมในจังหวัดสมุทรปราการ ช่วงปี พ.ศ. 2538-2555

จังหวัดสมุทรปราการ เป็นเขตปริมณฑลซึ่งมีพื้นที่ ติดต่อกับกรุงเทพมหานคร เมืองหลวงของประเทศไทย โดยพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม มีแม่น้ำเจ้าพระยาไหล ผ่านกลาง แยกพื้นที่ออกเป็นด้านตะวันตกและด้าน ตะวันออก จึงเป็นพื้นที่ที่เหมาะสมแก่การทำเกษตรกรรม แต่สมุทรปราการถูกจัดให้เป็นพื้นที่ ประกอบ อุตสาหกรรม (เขตพื้นที่สีม่วง) ดังนั้น จึงพบว่านอกจาก การทำเกษตรกรรมแล้ว ยังมีการขยายพื้นที่ทางการ เกษตรเพื่อรองรับธุรกิจด้านอุตสาหกรรมอีกด้วย

จากการศึกษาถึงการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจตามตารางแสดงมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดสมุทรปราการ พบว่า มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (GPP : Gross Provincial Product) จากปี พ.ศ. 2538 จนถึงปี พ.ศ. 2555 นั้นได้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จาก 216,167 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2538 เพิ่มขึ้นเป็น 694,261 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2555 หากมองในภาพรวมก็จะพบว่า โครงสร้างทางเศรษฐกิจในจังหวัดสมุทรปราการมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง ในส่วนของภาคการเกษตรมีแนวโน้มของรายได้ขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี พ.ศ.2538 จนถึงปี พ.ศ. 2545 แต่ในปี พ.ศ. 2546 จนถึงปี พ.ศ. 2555 กลับมีแนวโน้มที่ถดถอยลง จาก 10,987 ล้านบาท ลดลงเหลือ 3,231 ล้านบาท ในขณะที่ภาคอุตสาหกรรม (การผลิต) มีแนวโน้มของรายได้ที่ขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จาก 124,795 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2538 เพิ่มขึ้นเป็น 340,538 ล้านบาทในปี พ.ศ. 2555

จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 4 ภาคอุตสาหกรรมได้ขยายตัวเข้าสู่จังหวัดสมุทรปราการอย่างรวดเร็ว เนื่องจากรัฐบาลต้องการเร่งฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศ โดยเร่งเสริมสร้างระบบเศรษฐกิจให้สามารถขยายกำลังผลิต การลงทุนและเสริมสร้างการมีงานทำ โดยมุ่งรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจภายในประเทศโดยมิให้ระดับราคาค่าครองชีพเคลื่อนไหวสูงมากไปจนผิดปกติและเกิดภาวะเงินเฟ้อขึ้น ขณะเดียวกันก็จำเป็นที่จะต้องรักษาฐานะของเงินทุนสำรองระหว่างประเทศให้อยู่ในระดับที่มั่นคงเพียงพอที่จะสนับสนุนสถานะเศรษฐกิจและการลงทุนให้มั่นคงอีกด้วย ยิ่งไปกว่านั้น รัฐบาลพยายามที่จะลดช่องว่างของฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมในหมู่ประชาชนให้ลดน้อยลง โดยเร่งให้มีการกระจายรายได้และยกฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของชาวนาชาวไร่ ผู้ใช้แรงงาน ตลอดจนทั้งความ

ยากจนและกลุ่มเปราะบางต่าง ๆ ให้มั่นคง มีความเป็นอยู่ดีขึ้น ตลอดจนทั้งการเร่งกระจายความเจริญทางด้านเศรษฐกิจ และการขยายบริการสังคมให้ไปถึงมือประชาชนในส่วนภูมิภาคและท้องถิ่นชนบทอย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น จะพบว่าจากนโยบายและแนวทางของรัฐที่สนับสนุนให้เกิดการกระจายแหล่งที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรมไปยังส่วนภูมิภาค ส่งผลให้ผู้ประกอบการลงทุนเลือกแหล่งที่ตั้งโรงงานอุตสาหกรรมในจังหวัดสมุทรปราการ โดยเฉพาะบริเวณฝั่งตะวันออกตามเส้นทางถนนปู่เจ้าสมิงพราย ในตำบลสำโรงใต้ ตำบลบางหญ้าแพรก ตำบลบางพิง ตำบลบางครุ และตำบลบางจาก ในเขตอำเภอพระประแดง มีการจัดตั้งโรงงานอุตสาหกรรมขึ้น เพราะเป็นทำเลที่ใกล้กับเขตกรุงเทพมหานคร ใกล้ท่าเรือคลองเตย สะดวกต่อการขนส่งสินค้าและวัตถุดิบ ส่งผลให้พื้นที่ทางการเกษตรเปลี่ยนแปลงไปเป็นพื้นที่ในการทำอุตสาหกรรมมากขึ้น มีโรงงานอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นจำนวนมาก ทำให้เกิดการหลั่งไหลของประชากรเข้ามาอยู่ในเขตอำเภอเมืองสมุทรปราการ และอำเภอพระประแดงมากที่สุด

การคมนาคมที่ทันสมัย และสะดวก ก็เป็นตัวชี้วัดให้เห็นถึงความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในจังหวัดสมุทรปราการ จากตารางแสดงมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดสมุทรปราการ พบว่า มีแนวโน้มรายได้ของภาคคมนาคมที่ขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จาก 5,880 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2538 เป็น 143,579 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2555 โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเกิดขึ้นของสนามบินนานาชาติสุวรรณภูมิ ที่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายในพื้นที่เป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นการเกิดขึ้นของหมู่บ้านจัดสรร โรงแรม สนามกอล์ฟ เป็นต้น การมีสนามบินนานาชาติสุวรรณภูมิ ทำให้ท้องถิ่นที่ดูแลรับผิดชอบสามารถจัดเก็บภาษีได้มากขึ้น ส่งผลให้ท้องถิ่นมีเงินงบประมาณเพื่อนำมาพัฒนาท้องถิ่นนั้นๆ ได้มากขึ้น²

² ภูมิภาค-ชุมชนเมือง : ชาวทั่วไป. เก็บเงินภาษีสนามบินได้ใช้พัฒนาเต็มแบบก้าวกระโดด [ออนไลน์]. คมชัดลึก, 2557. แหล่งที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20140812/189946.html> [12 ตุลาคม 2557]

ทั้งนี้ สนามบินสุวรรณภูมิยังมีส่วนช่วยให้การท่องเที่ยวเจริญเติบโตขึ้น มีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาประเทศไทยมากขึ้น เพราะสนามบินสามารถรองรับผู้โดยสารได้มากขึ้น นอกจากนี้ การขยายเส้นทางเดินรถไฟฟ้า BTS เข้ามาใน

พื้นที่ ตามแนวถนนสุขุมวิท เปรียบเสมือนกับการนำพาความเจริญเข้าสู่จังหวัดสมุทรปราการ กล่าวคือ มีการขยายตัวของกลุ่มอสังหาริมทรัพย์ เช่น คอนโดมิเนียม ที่สร้างขึ้นตามแนวรถไฟฟ้า

ตารางที่ 1 การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมตามนโยบายของรัฐบาล

ช่วงเวลา	นโยบาย	การเปลี่ยนแปลง
ตั้งแต่ปี พ.ศ.2520	แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 ส่งเสริมให้เกิดการกระจายแหล่งที่ตั้งโรงงานอุตสาหกรรม ไปยังส่วนภูมิภาค	- GDP ภาคอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้น - เป็นเมืองแห่งอุตสาหกรรม
ตั้งแต่ปี พ.ศ.2549	การเปิดใช้สนามบินนานาชาติสุวรรณภูมิ	- GDP ด้านการขนส่งเพิ่มขึ้น - มีการขยายตัวของหมู่บ้านจัดสรร - จำนวนประชากรเพิ่มขึ้น - มีการเคลื่อนย้ายของประชากร

ที่มา : จากการสังเคราะห์ โดยหาข้อมูลจากหนังสือผลิตภัณฑ์ภาคและจังหวัด แบบปริมาณลูกโซ่

นอกจากนี้ยังมีการเปลี่ยนแปลงที่เห็นได้ชัดอีกสิ่งหนึ่งคือ การเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรที่มีอย่างต่อเนื่องทุกปี³ นอกจากการเกิดแล้ว การที่เศรษฐกิจเติบโตขึ้นควบคู่ไปกับการขยายตัวของเมือง เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลให้มีประชากรเพิ่มขึ้นด้วยเช่นกัน ทั้งนี้ จังหวัดสมุทรปราการยังคงมีเรื่องของประชากรแฝงที่ไม่อาจทราบจำนวนที่แน่ชัดอีกด้วย จากการสำรวจข้อมูลสัดส่วนประชากรของจังหวัดสมุทรปราการ โดยสำนักวิจัยเศรษฐกิจ และการประเมินผลของบริษัทเอกเซลเลนท์บิสเนส จำกัด เมื่อเดือนธันวาคม พ.ศ. 2550 พบว่าจังหวัดสมุทรปราการ มีสัดส่วนประชากรที่มีชื่อในทะเบียนราษฎร์ คิดเป็นร้อยละ 51 ของจำนวนประชากรที่เข้ามาอาศัยอยู่จริง และมีสัดส่วนประชากรที่ไม่มีชื่อในทะเบียนราษฎร์ คิดเป็นร้อยละ 48 โดยสัดส่วนของประชากรที่เดินทางเข้าไป-เย็นกลับ ประมาณร้อยละ 1 ของประชากรทั้งหมด ดังนั้น เมื่อวิเคราะห์คาดการณ์ว่า

จะมีประชากรเข้ามาอยู่อาศัยและทำงานทั้งสิ้นประมาณ 1,877,994 คน ซึ่งประกอบด้วยประชากรที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนราษฎร์ จำนวน 1,260,400 คน ประชากรที่ไม่มีชื่ออยู่ในทะเบียนราษฎร์ จำนวน 604,990 คน และประชากรที่เดินทางแบบเข้าไป-เย็นกลับ จำนวน 12,604 คน ซึ่งเป็นภาระรับผิดชอบของภาครัฐ ที่จะให้บริการและดูแลในเรื่องของสุขอนามัย การศึกษา และสาธารณสุขภาคให้เพียงพอและทั่วถึง

จากสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่มีการเจริญเติบโตขึ้นอย่างต่อเนื่องในจังหวัดสมุทรปราการ นอกจากจะเปลี่ยนเมืองเกษตรกรรมให้เป็นเมืองอุตสาหกรรมแล้วยังส่งผลให้เกิดการขยายตัวของจำนวนประชากร และการเคลื่อนย้ายของประชากรในพื้นที่เป็นจำนวนมาก ซึ่งประชากรเหล่านี้นับเป็นตัวแปรสำคัญที่ส่งผลต่อระบบการเมืองในจังหวัดสมุทรปราการด้วยเช่นกัน

³ ที่ทำการปกครองจังหวัดสมุทรปราการ, พฤศจิกายน 2557.

บทบาทของกลุ่มนักการเมืองดั้งเดิมในจังหวัดสมุทรปราการ

ตารางที่ 2 พลวัตกลุ่มการเมืองในการเลือกตั้งระดับชาติ จังหวัดสมุทรปราการ

ช่วงเวลา	พ.ศ.2518-2543	พ.ศ.2544-2549	พ.ศ.2550-2553	พ.ศ.2554-2555
กลุ่มการเมือง				
อัครวิเทศ	เป็น ส.ส.ติดต่อกัน 10 สมัย	ไม่ได้รับการเลือกตั้ง		
พรรคเพื่อไทย	ยังไม่ลงสมัครเลือกตั้ง	เป็น ส.ส.ติดต่อกัน 4 สมัย		
รักชาติ	ยังไม่ลงสมัครเลือกตั้ง	เป็น ส.ส. 2 สมัย	ไม่ได้รับการเลือกตั้ง	เป็น ส.ส. 1 สมัย

ที่มา : จากการสังเคราะห์ โดยหาข้อมูลจากรายงานการวิจัยโครงการสำรวจเพื่อประมวลข้อมูลนักการเมืองถิ่น: จังหวัดสมุทรปราการ

1. บทบาททางการเมืองของนายวัฒนา อัครวิเทศ ช่วงปี พ.ศ. 2518 – 2543

นายวัฒนา อัครวิเทศ เป็นคนสมุทรปราการโดยกำเนิด มีเครือญาติมากมาย ตระกูลอัครวิเทศเป็นตระกูลใหญ่ ก่อนที่จะเข้ามามีบทบาททางการเมือง นายวัฒนา อัครวิเทศ ประกอบอาชีพชาวประมง และเป็นตัวแทน คำนำนัน โดยขายให้กับองค์กรเชื้อเพลิงมากถึง 70-80 ล้านลิตร⁴ นายวัฒนา อัครวิเทศ สามารถเก็บเกี่ยวประโยชน์จากการขยายตัวของเมืองสมุทรปราการภายใต้ โครงสร้างเศรษฐกิจโลก

นายวัฒนา อัครวิเทศ สนใจเรื่องการเมืองมาตั้งแต่ วัยเยาว์ ในสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม และชอบดู การปราศรัยทางการเมือง โดยมีนายสังข์ พิธโนทัย บิดาของ นายมัน พิธโนทัย เป็นผู้ผลักดันให้นายวัฒนา อัครวิเทศ ก้าวเข้าสู่เส้นทางทางการเมือง ซึ่งเริ่มเข้ามามีบทบาท ทางการเมืองตั้งแต่ปี พ.ศ. 2518 โดยได้รับการเลือกตั้ง ให้ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในการเลือกตั้ง เขต 1 จังหวัดสมุทรปราการ ในขณะที่นั้นจังหวัด สมุทรปราการมีเพียง 2 เขตเลือกตั้งเท่านั้น และในการ เลือกตั้งครั้งต่อๆ มา อีก 5 สมัย นายวัฒนา อัครวิเทศ ได้

รับการเลือกตั้งทุกครั้ง จนกระทั่งการเลือกตั้งปี พ.ศ. 2534 อาจกล่าวได้ว่า การเลือกตั้งครั้งนี้เป็นการเริ่มต้น อำนาจทางการเมืองอย่างแท้จริงของกลุ่มอัครวิเทศ เพราะการเลือกตั้งในครั้งนี้ นายสมพร อัครวิเทศ น้องชายนายวัฒนาได้เข้าสู่เส้นทางทางการเมืองเป็นครั้งแรก ยิ่งไปกว่านั้น นายวัฒนายังสามารถช่วยให้นายสมชาย สาดิษฐ์ ซึ่งเพิ่งลงสมัครเลือกตั้งเป็นครั้งแรก ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ หลังจากนั้น นายวัฒนา อัครวิเทศ ก็ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิก สภาผู้แทนราษฎรมาโดยตลอด ติดต่อกันรวมทั้งสิ้น 10 สมัย โดยได้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี 5 ครั้ง จนกระทั่ง ในปี พ.ศ. 2539 นายวัฒนา อัครวิเทศ ได้รับชัยชนะ ในการเลือกตั้งเป็นครั้งสุดท้าย

จากการดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ติดต่อกัน 10 สมัย รวมถึงการดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี 5 ครั้ง ทำให้นายวัฒนา อัครวิเทศ มีอำนาจและอิทธิพล มากในจังหวัดสมุทรปราการ ถึงแม้ว่านายวัฒนา อัครวิเทศจะสังกัดพรรคการเมืองใดก็ตาม แต่ยังคงได้รับการเลือกตั้งเสมอมา ในส่วนตรงนี้จึงสะท้อนให้เห็นว่า นายวัฒนา อัครวิเทศ มีอิทธิพล และอำนาจทางการเมือง

⁴ พรชัย เทพปัญญา และคณะ. รายงานการวิจัยโครงการสำรวจเพื่อประมวลข้อมูลนักการเมืองถิ่น: จังหวัดสมุทรปราการ. สถาบันพระปกเกล้า. 2548. หน้า 38.

ในสมุทรปราการเป็นอย่างมาก และต่อมาปี พ.ศ. 2551 นายวัฒนา อัครเวม ถูกศาลพิพากษาจำคุกเป็นเวลา 10 ปี ในคดีทุจริตที่ดินคลองด่าน ส่งผลให้นายวัฒนา อัครเวม ต้องหลบหนีคดีออกจากประเทศไทย

2. การเปลี่ยนแปลงบทบาททางการเมืองของกลุ่ม อัครเวม ช่วงปี พ.ศ. 2544 – 2549

ในช่วงที่ 2 นี้ เป็นช่วงแห่งการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง โดยนำรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาใช้ ซึ่งให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชน การตรวจสอบโดยประชาชน องค์กรอิสระที่มาตรวจสอบนักรการเมืองในด้านต่างๆ ตลอดจนสิทธิเสรีภาพ และหน้าที่ของประชาชนที่เพิ่มขึ้น ในรัฐธรรมนูญฉบับนี้ จากการเลือกตั้งครั้งใหม่ตามรัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ. 2540 นี้ทำให้จังหวัดสมุทรปราการแบ่งเขตการเลือกตั้งเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม เป็นทั้งหมด 6 เขต ในการเลือกตั้งครั้งนี้ได้เกิดกระแสความนิยมพรรคไทยรักไทยซึ่งเป็นพรรคการเมืองที่จัดตั้งขึ้นใหม่ ส่งผลให้มีนายกรัฐมนตรีหน้าใหม่ที่เป็นนักธุรกิจเกิดขึ้น กล่าวคือ พันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร

จากกระแสความนิยมพรรคไทยรักไทย ได้ส่งผลกระทบต่อมายังจังหวัดสมุทรปราการเช่นกัน จากผลการเลือกตั้งชี้ให้เห็นว่า รายชื่อผู้ที่ได้รับเลือกให้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดสมุทรปราการนั้น มีการเปลี่ยนแปลงไปจากรายชื่อเดิมๆ อย่างมาก อีกทั้งยังมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรถึง 5 คน จากทั้งหมด 6 คน ที่สังกัดพรรคไทยรักไทย นางสาวเรวดี รัศมิทัต เป็นเพียงคนเดียวที่ได้รับเลือกตั้งเข้ามาดำรงตำแหน่ง โดยสังกัดพรรคราษฎร ที่ในขณะนั้นมีนายวัฒนา อัครเวม เป็นผู้สนับสนุนอยู่ ส่วนคนอื่น ๆ ในกลุ่มอัครเวม ต่างสอปกกันหมด ไม่ว่าจะเป็นนางนันทิดา อัครเวม ลูกสะใภ้ของของนายวัฒนา อัครเวมในขณะนั้น นายสมพร อัครเวม น้องชายของนายวัฒนา อัครเวม และนายมัน

พัทธโนทัย ส่วนนายวัฒนา อัครเวม และพลอากาศเอก สมบุญ ระหงษ์ ไม่ได้ลงสมัครผู้แทนเขต แต่สมัครแบบบัญชีรายชื่อ แต่ก็ไม่ได้รับการเลือกตั้งเช่นกัน เพราะคะแนนรายชื่อของพรรคราษฎรไม่ถึงร้อยละ 5 ของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จากผลการเลือกตั้งครั้งนี้ ชี้ให้เห็นว่า บทบาท และอำนาจทางการเมืองในระดับชาติของกลุ่ม อัครเวมนั้นได้เสื่อมถอยลง

การเลือกตั้งปี พ.ศ. 2549 กระแสของพรรคไทยรักไทยยังคงมาแรงในขณะนั้น อีกทั้งการเลือกตั้งครั้งนี้ นางสาวเรวดี รัศมิทัต ได้ย้ายจากพรรคราษฎร มาสังกัดพรรคไทยรักไทย จึงทำให้จังหวัดสมุทรปราการมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคไทยรักไทยทั้งหมด เท่ากับว่าในการเลือกตั้งครั้งนี้กลุ่มอัครเวมหมดบทบาทในการเมืองระดับชาติโดยสิ้นเชิง

ปัจจัยที่ส่งผลให้กลุ่มอัครเวมพ่ายแพ้ในการเลือกตั้งตั้งแต่ปี 2544 เป็นเพราะ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ที่ทำให้พรรคไทยรักไทยเป็นพรรคที่ให้ความสำคัญกับนโยบายกว่าพรรคอื่นๆ โดยเฉพาะเมื่อเปรียบเทียบกับพรรคราษฎร เพราะนโยบายของพรรคไทยรักไทยค่อนข้างเป็นรูปธรรม เช่น เงินกองทุนหมู่บ้าน โครงการ 30 บาท รักษาทุกโรค และโครงการอื่นๆ อีกมากมาย จึงส่งผลให้เกิดกระแสความนิยมพรรคไทยรักไทย นอกจากนี้ พรรคไทยรักไทยยังเป็นพรรคที่มีความพร้อมในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องทุน บุคลากร เครื่องมือสื่อสาร การแบ่งเขตเลือกตั้งแบบเขตเดียวเบอร์เดียว ก็เป็นตัวแปรที่สำคัญในการเลือกตั้ง เพราะประชาชนสามารถเลือกตัวแทนที่อยู่ในเขตพื้นที่เล็ก ๆ ของตน ที่มีความใกล้ชิดผูกพัน และปัจจัยที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ หลังจากการปฏิรูปทางการเมือง ประชาชนให้ความสนใจในการเมืองมากขึ้น มีการรณรงค์ให้ประชาชนเข้าใจเรื่องการเลือกตั้งมากขึ้น

3. ช่วงเปลี่ยนผ่านหัวหน้ากลุ่มอศวเหม พ.ศ. 2550 - 2556

ในช่วงที่ 3 นี้ เป็นช่วงที่นำรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาใช้ จึงเป็นช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองอีกครั้ง ในช่วงนี้กลุ่มอศวเหมยังคงไม่มีบทบาททางการเมืองระดับชาติเช่นเคย อีกทั้งในปี พ.ศ. 2551 มีการพิพากษาคดีทุจริตที่ดินคลองด่าน ส่งผลให้นายวัฒนา อศวเหม หลบหนีความผิดออกจากประเทศไทยไป กลุ่มอศวเหมจึงได้มีการเปลี่ยนแปลงหัวหน้ากลุ่ม โดยมีนายชนม์สวัสดิ์ อศวเหม ขึ้นดำรงตำแหน่งแทนผู้เป็นบิดา

ในบริบททางการเมืองระดับท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรปราการ จากการสัมภาษณ์ นายอัครวัฒน์ อศวเหม รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรปราการ พบว่าปัจจุบันกลุ่มอศวเหมใช้ชื่อกลุ่มทางการเมืองในจังหวัดสมุทรปราการว่า “กลุ่มสมุทรปราการก้าวหน้า” ในการหาเสียงเลือกตั้งทุกครั้งกลุ่มอศวเหมจะเป็นผู้ดำเนินการด้วยตนเอง ไม่มีบุคคลหรือกลุ่มบุคคลให้การสนับสนุน ดังนั้นฐานคะแนนเสียงของกลุ่มอศวเหมจึงมาจากชาวบ้านดั้งเดิมและกลุ่มคนในพื้นที่อำเภอเมืองที่รู้จักใกล้ชิดกันเป็นอย่างดี กลุ่มอศวเหมจึงให้ความสำคัญกับบุคคลเหล่านี้มากที่สุด กลุ่มอศวเหมเน้นการหาเสียงในรูปแบบการให้ความสำคัญที่ตัวบุคคลมากกว่าที่จะให้ความสำคัญกับนโยบายกลุ่ม หรือนโยบายพรรค ซึ่งการหาเสียงในรูปแบบนี้เริ่มต้นมาตั้งแต่ในสมัยที่นายวัฒนา อศวเหม ยังคงเป็นหัวหน้ากลุ่ม

ภายหลังจากที่นายวัฒนา อศวเหม หัวหน้ากลุ่มอศวเหม ไม่ได้รับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2544 ประกอบกับเรื่องคดีทุจริตที่ดินคลองด่าน ทำให้นายวัฒนา อศวเหม ไม่มีบทบาททางการเมืองในสมุทรปราการอย่างสิ้นเชิง เนื่องจากหนีคดีความไปอยู่ต่างประเทศ ถึงแม้ว่าบทบาททางการเมืองในระดับชาติของกลุ่มอศวเหมจะลดลงอย่างมาก กล่าวคือ ในการ

เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรปี พ.ศ. 2544 มีนางสาวเรวดี รัศมิทัต เพียงคนเดียวที่เป็นตัวแทนจากกลุ่มอศวเหมในขณะนั้นที่ได้รับการเลือกตั้ง แต่ในการเลือกตั้งครั้งต่อมาปี พ.ศ. 2548 นางสาวเรวดี รัศมิทัต ได้ย้ายออกจากกลุ่มอศวเหม ไปสังกัดพรรคไทยรักไทย ประกอบกับ ในการเลือกตั้งครั้งนี้ตัวแทนจากกลุ่มอศวเหม ไม่มีผู้ใดได้รับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา ในการเมืองระดับชาติ กลุ่มอศวเหมไม่สามารถช่วงชิงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ ได้ แต่อย่างไรก็ตาม กลุ่มอศวเหมยังคงมีบทบาทในการเมืองระดับท้องถิ่นอยู่มากเช่นกัน กล่าวคือนายชนม์สวัสดิ์ อศวเหม ซึ่งเป็นหัวหน้ากลุ่มอศวเหมคนปัจจุบัน ได้ดำรงตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งถือว่าเป็นตำแหน่งที่มีบทบาทและอำนาจมากที่สุดในการเมืองระดับท้องถิ่น อีกทั้งเสียงในสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดยังเป็นของกลุ่มอศวเหมเกินกึ่งหนึ่ง จึงทำให้การทำงานของนายชนม์สวัสดิ์ อศวเหม เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสะดวกรวดเร็ว ส่งผลให้นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดคนปัจจุบัน สามารถสร้างผลงานต่าง ๆ ในจังหวัดสมุทรปราการได้อย่างมากมาย ตัวอย่างเช่น หอประวัติศาสตร์สมุทรปราการ ซึ่งกำลังดำเนินการก่อสร้างอยู่ในปัจจุบัน และโครงการรถไฟฟ้าโมโนเรลที่เชื่อมต่อระบบคมนาคมภายในจังหวัดสมุทรปราการกับสนามบินนานาชาติสุวรรณภูมิ ซึ่งเป็นโครงการที่อยู่ในขั้นตอนการท้าวิจัยผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม แต่อย่างไรก็ตาม โครงการนี้ได้ผ่านการอนุมัติจากสภาฯ เป็นที่เรียบร้อยแล้ว การสร้างผลงานที่ปรากฏชัดเจน จะเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ประชาชนจะนำมาตัดสินใจในการลงคะแนนในการเลือกตั้งครั้งต่อไป

ยิ่งไปกว่านั้น ปัจจุบันกลุ่มอศวเหมตระหนักถึงบทบาททางการเมืองในระดับชาติของกลุ่มตนว่า มีการเสื่อมถอยลงเป็นอย่างมาก เนื่องจากปัจจัยที่สำคัญ คือ ความพ่ายแพ้ต่อกระแสความนิยมของพรรคไทยรักไทย

การที่กลุ่มอศวเหมมีแนวทางในการหาเสียงโดยให้ความสำคัญกับบุคคลเป็นหลัก ไม่ได้ให้ความสำคัญกับนโยบายของพรรค ถือเป็นจุดอ่อนที่ทำให้กลุ่มอศวเหมพ่ายแพ้ต่อพรรคการเมืองใหญ่ที่ให้ความสำคัญกับนโยบายประชานิยม เมื่อสภาพเศรษฐกิจและสังคมเปลี่ยนไป พรรคไทยรักไทยเริ่มเข้ามา พร้อมทั้งเน้นหนักไปที่นโยบายของพรรค ที่ก่อให้เกิดประโยชน์ให้กับประชาชนเป็นอย่างมาก ประชาชนจึงเปลี่ยนพฤติกรรม และให้ความสนใจกับพรรคไทยรักไทยเป็นอย่างมาก จนเกิดกระแสความนิยมพรรคไทยรักไทยขึ้นในขณะนั้น เมื่อกลุ่มอศวเหมไม่ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และเกิดการผลัดซ้ำในการเลือกตั้งครั้งต่อ ๆ มา กลุ่มอศวเหมจึงเปลี่ยนมาให้ความสำคัญกับการเมืองในระดับท้องถิ่นมากขึ้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการได้รับการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดครั้งล่าสุดในปี พ.ศ. 2554 ทำให้กลุ่มอศวเหมมีความเชื่อมั่นว่าอำนาจของกลุ่มอศวเหมยังไม่ได้หมดไปจากจังหวัดสมุทรปราการ ผลงานเก่าที่นายวัฒนา อศวเหม เคยสร้างไว้ ร่วมกับผลงานใหม่ๆ ที่นายชนม์สวัสดิ์ อศวเหม ได้สร้างขึ้น จะมีส่วนช่วยให้ฐานคะแนนเสียงของกลุ่มอศวเหมยังคงอยู่และมีเพิ่มมากขึ้น กลุ่มอศวเหมจึงพยายามรักษาฐานคะแนนเสียงของตนไว้ให้ได้มากที่สุด นอกจากการรักษาฐานคะแนนเสียงแล้ว กลุ่มอศวเหมยังให้ความสำคัญกับการสร้างนักรการเมืองรุ่นใหม่ขึ้น เพื่อสืบทอดบทบาทและอำนาจทางการเมือง

ถึงแม้ว่าหัวหน้ากลุ่มอศวเหมคนเก่า อย่างนายวัฒนา อศวเหม จะไม่มีบทบาทและอำนาจทางการเมืองในจังหวัดสมุทรปราการ อันเป็นผลมาจากเรื่องคดีความและการพ่ายแพ้ต่อกระแสนิยมพรรคไทยรักไทยในขณะนั้น แต่ปัจจุบันกลุ่มอศวเหมยังคงมีบทบาททางการเมืองในระดับท้องถิ่น และยังคงพยายามรักษาฐานคะแนนเสียงและสืบทอดอำนาจในการเมืองระดับท้องถิ่นต่อไป

การเกิดขึ้นของกลุ่มนักรการเมืองใหม่

ภายหลังจากการเกิดกระแสนิยมพรรคไทยรักไทยขึ้น กลุ่มนักรการเมืองใหม่ก็เริ่มมีบทบาทท้าทายกลุ่มอำนาจเดิม ที่มีอิทธิพลทางการเมืองมาอย่างยาวนาน จนกระทั่งกลุ่มอำนาจเดิมพ่ายแพ้ในส่วนของการเมืองระดับชาติในที่สุด ทั้งนี้ ผู้ศึกษาได้แบ่งกลุ่มนักรการเมืองใหม่ออกเป็น 2 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มนักรการเมืองที่สังกัดพรรคเพื่อไทย และ 2) กลุ่มรักสมิทธิ์

1. กลุ่มนักรการเมืองที่สังกัดพรรคเพื่อไทย

จากการสัมภาษณ์ นายประชา ประสพดี อดีตรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดสมุทรปราการ เขต 7 ได้รับการสนับสนุนจากพรรคเพื่อไทย พบว่า นายประชา ประสพดี เริ่มต้นเข้าสู่เส้นทางทางการเมืองโดยลงสมัครรับเลือกตั้งสภาผู้แทนราษฎรในปี พ.ศ. 2544 สังกัดพรรคไทยรักไทย และตั้งแต่นั้นเป็นต้นมาก็ได้รับเลือกให้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรติดต่อกัน 4 สมัย โดยทั้ง 4 สมัยได้สังกัดพรรคการเมืองเดิมมาโดยตลอด ถึงแม้ว่าพรรคเก่าจะถูกยุบ และก่อตั้งพรรคใหม่ขึ้นมาก็ตาม ในปี พ.ศ. 2555 ได้รับเลือกให้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย การที่นายประชา ประสพดี เลือกสังกัดพรรคการเมืองใหญ่อย่างพรรคเพื่อไทย นายประชา ประสพดี เชื่อว่า เป็นสิ่งที่มีส่วนช่วยให้ตนเป็นที่รู้จักในพื้นที่ได้อย่างรวดเร็ว เพราะเป็นที่ทราบกันดีว่า กระแสความนิยมของพรรคเพื่อไทย หรือในกลุ่มของคนเสื้อแดงนั้นมีมากในจังหวัดสมุทรปราการ ดังนั้น นายประชา ประสพดี จึงเล็งเห็นว่าการเลือกสังกัดพรรคการเมืองใหญ่ หรือพรรคการเมืองที่มีกระแสตอบรับที่ดีนั้น จะส่งผลให้ผู้สมัครได้รับความนิยมนั่น

เมื่อถามถึงความเปลี่ยนแปลงในจังหวัดสมุทรปราการ นายประชา ประสพดี มีความเห็นดังนี้

จังหวัดสมุทรปราการมีการเจริญเติบโตขึ้นในหลายๆ ด้าน โดยเฉพาะการมีสนามบินนานาชาติสุวรรณภูมิ ทำให้เศรษฐกิจในจังหวัดสมุทรปราการเจริญเติบโตขึ้น สามารถจัดเก็บภาษีภายในพื้นที่ได้มากขึ้น นอกจากนี้ การเจริญเติบโตของจังหวัดสมุทรปราการ ทำให้ประชาชนมีความรู้มากขึ้น ทำให้ประชาชนเปลี่ยนพฤติกรรมทางการเมือง และเกิดการเคลื่อนย้ายของประชากร

จากการสัมภาษณ์ นายประชา ประสพดี อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดสมุทรปราการ เขต 7 ในมุมมองทางการเมืองที่เกี่ยวกับกลุ่มการเมืองดั้งเดิมอย่าง กลุ่มอัครเหม นายประชา ประสพดี เชื่อว่าการที่กลุ่มอัครเหมไม่สามารถชนะการเลือกตั้งระดับชาติในจังหวัดสมุทรปราการได้แม้แต่เขตเดียว นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2544 มีสาเหตุจากการเกิดกระแสความนิยมพรรคไทยรักไทย และกลุ่มคนเสื้อแดงที่มีความจงรักภักดีต่อพรรคไทยรักไทยเป็นอย่างมาก อีกทั้งชาวบ้านมีพฤติกรรมทางการเมืองที่เปลี่ยนไป กล่าวคือ ชาวบ้านมีความรู้มากขึ้น และตระหนักถึงผลเสียที่เกิดจากการซื้อ-ขายเสียง จึงทำให้เงินไม่ใช่ปัจจัยสำคัญในการเลือกตั้งระดับชาติอีกต่อไป และในเมื่อกลุ่มอัครเหมไม่สามารถมีบทบาททางการเมืองระดับชาติได้ กลุ่มอัครเหมจึงจำเป็นต้องพยายามรักษาฐานอำนาจทางการเมืองในระดับท้องถิ่นไว้ให้ได้มากที่สุด

นายประชา ประสพดี อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดสมุทรปราการ สังกัดพรรคไทยรักไทย ในบทความฉบับนี้ จัดเป็นตัวแทนกลุ่มนักการเมืองสังกัดพรรคไทยรักไทย ที่เริ่มเข้ามามีบทบาททางการเมืองในจังหวัดสมุทรปราการ ตั้งแต่การปรับใช้รัฐธรรมนูญฉบับปี 2540 โดยจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรขึ้นในปี พ.ศ. 2544 นายประชา ประสพดี ได้รับเลือกตั้งในครั้งนี้ และยังคงได้รับการเลือกตั้งต่อมาอีกถึง 4 สมัย และนายประชา ประสพดี ยังมีความสามารถที่

โดดเด่น จนได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย สิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงบทบาทและอำนาจทางการเมืองในจังหวัดสมุทรปราการของนายประชา ประสพดี ที่สามารถก้าวขึ้นมาเป็นนักการเมืองแถวหน้า และเป็นที่รู้จักของคนสมุทรปราการได้ ถึงแม้ว่าอำนาจทางการเมืองของนายประชา ประสพดี จะยังไม่สามารถเทียบเท่ากับอำนาจของนายวัฒนา อัศวเหม ที่เคยมีในจังหวัดสมุทรปราการได้ แต่ถือนายประชา ประสพดี ก้าวขึ้นสู่อำนาจได้อย่างสวยงาม และบทบาทของนายประชา ประสพดี ยังเป็นที่ประจักษ์แก่คนสมุทรปราการเช่นกัน ทั้งนี้ นายประชาเชื่อว่า การที่นักการเมืองสังกัดพรรคเพื่อไทยสามารถชนะการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้นั้น นอกจากความดี ความสามารถของแต่ละบุคคลแล้ว กระแสความนิยมของพรรคไทยรักไทยก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญที่ส่งผลให้สามารถได้รับชัยชนะเหนือคู่แข่งที่มีผลงานในจังหวัดสมุทรปราการมาเป็นเวลานานได้ ทั้งนี้ เกิดจากการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและสังคมในจังหวัดสมุทรปราการ ส่งผลให้พฤติกรรมของประชาชนเปลี่ยนไป เนื่องจากประชาชนมีความรู้มากขึ้น เข้าใจถึงสภาพปัญหา และจุดอ่อนของนักการเมืองเดิม โดยเฉพาะการที่ประชาชนตระหนักถึงผลเสียของการซื้อ-ขายเสียงมากยิ่งขึ้น และให้ความสำคัญกับนโยบายของพรรคการเมืองมากขึ้น เพราะนโยบายต่างๆ ล้วนแต่เป็นประโยชน์กับประชาชนมากกว่าการซื้อ-ขายเสียง

2. กลุ่มรัศมีทัต

จากการสัมภาษณ์ นางสาวเรวดี รัศมีทัต อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดสมุทรปราการ เขต 6 ได้รับการสนับสนุนจากพรรคภูมิใจไทย พบว่า นางสาวเรวดี รัศมีทัต ถือเป็นทายาททางการเมืองที่มีความสนใจงานการเมือง ประกอบกับได้รับการปลูกฝังเรื่องการเมืองมาโดยตลอด จึงไม่เพียงแค่อับสืบทอดอำนาจจากบิดา

ยังสืบทอดแนวคิดและวิธีการทำงานจากบิดา มาทั้งหมดเช่นกัน

หลังจากสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทจาก ประเทศออสเตรเลีย ได้เดินทางเข้าสู่เส้นทางทางการเมือง โดยเริ่มต้นเข้าสังกัดพรรคราษฎร (พรรคเดียวกับนายวัฒนา อัครเวม) ตามบิดา การลงสมัครรับเลือกตั้งครั้งแรกในปี พ.ศ. 2544 ของนางสาวเรวดี รัศมิทัต ได้รับการตอบรับเป็นอย่างดี โดยได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดสมุทรปราการ แบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ซึ่งเป็นผู้สมัครคนเดียวที่ไม่ได้สังกัดพรรคไทยรักไทย และถือเป็นตัวแทนเพียงคนเดียวของกลุ่มอัครเวมที่ได้รับเลือกตั้งในครั้งนี้ นางสาวเรวดี รัศมิทัต จึงเชื่อว่าการได้รับเลือกตั้งในครั้งนี้ เป็นผลสืบเนื่องมาจากความดีและผลงานของบิดา มิได้มาจากอิทธิพลของกลุ่มอัครเวม นางสาวเรวดี รัศมิทัต จึงมีความมั่นใจในฐานคะแนนของตัวเองที่มี

ปี พ.ศ. 2548 ได้ลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สังกัดพรรคไทยรักไทย โดยการชักชวนจากพรรคไทยรักไทย และในการเลือกตั้งครั้งนั้น นางสาวเรวดี รัศมิทัต ได้รับเลือกตั้งอีกครั้ง จึงทำให้การเลือกตั้งในจังหวัดสมุทรปราการในครั้งนี้ พรรคไทยรักไทย ได้รับการเลือกตั้งทั้งจังหวัด ยิ่งเป็นการตอกย้ำกระแสความนิยมพรรคไทยรักไทยในจังหวัดสมุทรปราการอย่างชัดเจน นางสาวเรวดี รัศมิทัต ยอมรับว่าการที่เข้าสู่สังกัดพรรคไทยรักไทย ส่งผลให้การลงสมัครรับเลือกตั้งในครั้งนี้ไม่ลำบากมาก เพราะมีกระแสของพรรคไทยรักไทยเป็นแรงสนับสนุน

การเลือกตั้งครั้งต่อมาในปี พ.ศ. 2550 นางสาวเรวดี รัศมิทัต ลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในนามของพรรคชาติไทย แต่การเลือกตั้งครั้งนี้ นางสาวเรวดี รัศมิทัต สอบตก ไม่ได้รับเลือกตั้ง คู่แข่งของนางสาวเรวดี รัศมิทัต ในการเลือกตั้งครั้งนี้คือ นางนงมล ธารดำรงค์ ผู้สมัครในนามพรรคพลังประชาชน (พรรค

เพื่อไทยในปัจจุบัน) ซึ่งเป็นน้องสาวของนายประชา ประสพดี ความพ่ายแพ้ในครั้งนี้ อาจมีสาเหตุจากการแบ่งเขตเลือกตั้งในครั้งนี้แตกต่างไปจากการแบ่งเขตเลือกตั้ง 2 ครั้งที่ผ่านมา กล่าวคือ การเลือกตั้งในปี พ.ศ. 2544 และ 2548 มีการเลือกตั้งแบบเขตเดียวเบอร์เดียว โดยแบ่งเป็น 6 และ 7 เขต ตามลำดับ แต่ในครั้งนี้นี้แบ่งเป็น 3 เขตเท่านั้น

ต่อมาในการเลือกตั้งปี พ.ศ. 2554 นางสาวเรวดี รัศมิทัต ได้ลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอีกครั้ง แต่ในครั้งนี้นี้ลงสมัครในนามพรรคภูมิใจไทย ในการเลือกตั้งครั้งนี้แบ่งเขตการเลือกตั้งออกเป็น 7 เขต ซึ่งเป็นรูปแบบเดียวกับปี พ.ศ. 2548 และในที่สุด นางสาวเรวดี รัศมิทัต ได้รับการเลือกตั้ง และเป็นอีกครั้งที่นางสาวเรวดี รัศมิทัต เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรคนเดียวที่ไม่ได้สังกัดพรรคเพื่อไทย

ในส่วนของมุมมองทางการเมืองที่มีต่อกลุ่มดั้งเดิมอย่างอัครเวม นางสาวเรวดี รัศมิทัต เชื่อว่าในการเมืองระดับชาติ หากผู้สมัครของกลุ่มอัครเวมลงสมัครเลือกตั้งในนามของพรรคใหญ่ ซึ่งในที่นี้หมายถึงพรรคเพื่อไทย อาจส่งผลให้กลุ่มอัครเวมได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสักคน เพราะกระแสพรรคเพื่อไทยมาแรงมากในจังหวัดสมุทรปราการ และในระดับชาติ ประชาชนอาจจะรับเงินจากผู้สมัคร แต่ไม่ลงคะแนนให้ เนื่องจากประชาชนในปัจจุบันมีความรู้ มีการศึกษามากขึ้น และในอีกเหตุผลหนึ่งที่ทำให้กลุ่มอัครเวมไม่ได้รับการเลือกตั้งในระดับชาติอีก อาจจะมีสาเหตุมาจากคดีทุจริตที่ดินคลองด่านของนายวัฒนา อัครเวม และคดีโคตรโกงของนายชนม์สวัสดิ์ อัครเวม จะเห็นได้ว่ากลุ่มอัครเวมมีข่าวเรื่องคอร์รัปชัน จึงทำให้ประชาชนเกิดความไม่ไว้วางใจและไม่ลงคะแนนให้

นางสาวเรวดี รัศมิทัต มีความเห็นว่าการเจริญเติบโตในจังหวัดสมุทรปราการ ส่งผลให้เกิดการเคลื่อนย้ายประชากร เกิดประชากรแฝงขึ้นในจังหวัดสมุทรปราการ

และส่วนใหญ่จะเป็นแรงงานจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (อีสาน) ประชากรที่เคลื่อนย้ายเข้ามาเหล่านี้ ล้วนเข้ามาแสวงหาความเจริญของเมือง และหางานทำ แรงงานแฝงเหล่านี้ล้วนส่งผลกระทบต่อฐานคะแนนเสียงของกลุ่มรัศมีทัตประมาณ 70 %⁵ เนื่องจากฐานคะแนนเสียงของกลุ่มรัศมีทัตล้วนแล้วแต่เป็นคนในพื้นที่ดั้งเดิมที่อาศัยอยู่เป็นระยะเวลานาน จนกระทั่งรู้จักและคุ้นเคยกับตระกูลรัศมีทัตเป็นอย่างดี

กลุ่มรัศมีทัต เป็นกลุ่มการเมืองที่มีความแตกต่างไปจากกลุ่มนักการเมืองอื่น กล่าวคือ นางสาวเรวดี รัศมีทัต เริ่มลงสมัครเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตั้งแต่ปี พ.ศ. 2544 ต่อมาในปี พ.ศ. 2548 พ.ศ. 2550 และ พ.ศ. 2554 ตามลำดับ นางสาวเรวดี รัศมีทัต สังกัดพรรคการเมืองไม่ซ้ำกันเลยในแต่ละครั้ง ดังนี้ เริ่มจาก สังกัดพรรคราษฎร (พรรคเดียวกับนายวัฒนา อัศวเหม ในขณะนั้น) ต่อมาสังกัดพรรคไทยรักไทย ต่อมาสังกัด พรรคชาติไทย และสุดท้ายสังกัดพรรคภูมิใจไทย ตามลำดับ จากการเลือกตั้งทั้งหมด 4 ครั้งทีกล่าวมา นางสาวเรวดี รัศมีทัต สามารถชนะการเลือกตั้งได้ทั้งหมด 3 ครั้ง คือ การเลือกตั้งในปี พ.ศ. 2544 พ.ศ. 2548 และ พ.ศ. 2554 ในการเลือกตั้งทั้ง 3 ครั้งนี้ ใช้ระบบหนึ่งคน หนึ่งเขต ซึ่งในจังหวัดสมุทรปราการมีการแบ่งเขตการเลือกตั้ง ในปี พ.ศ. 2544 ออกเป็น 6 เขต และในการเลือกตั้งปี พ.ศ. 2548 และ พ.ศ. 2554 ได้มีการแบ่งเขตการเลือกตั้งออกเป็น 7 เขต ส่วนในการเลือกตั้งปี พ.ศ. 2550 เกิดขึ้นภายหลังจากการทำรัฐประหาร ได้แบ่งเขตเลือกตั้งในจังหวัดสมุทรปราการออกเป็น 3 เขต โดยที่เขตเลือกตั้งที่ 1 สามารถมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ 3 คน ส่วนเขตเลือกตั้งที่ 2 และ 3 สามารถมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ เขตละ 2 คน ซึ่งการเลือกตั้งในปี พ.ศ. 2550 นางสาวเรวดี รัศมีทัต ไม่ได้รับการเลือกตั้ง เพียงเพราะว่ามีการแบ่งเขตการเลือกตั้งใหญ่ขึ้น เขตเลือกตั้งหนึ่งครอบคลุมพื้นที่หลายอำเภอ นางสาวเรวดี รัศมีทัต จึงพ่ายแพ้ให้กับ

นางนฤมล ธารดำรงค์ ผู้สมัครสังกัดพรรคพลังประชาชน จะเห็นได้ว่า ไม่ว่านางสาวเรวดี รัศมีทัต ลงสมัครในนาม พรรคการเมืองใหญ่ หรือพรรคการเมืองที่ไม่มีกระแสความนิยมก็ตาม มักได้รับการเลือกตั้งเสมอ เรื่องการ สังกัดพรรคการเมืองไม่ได้ส่งผลกระทบต่อคะแนนเสียง ของกลุ่มรัศมีทัต แต่สิ่งที่ส่งผลกระทบต่อคะแนนเสียง ของกลุ่มรัศมีทัต คือ การแบ่งเขตการเลือกตั้ง เนื่องจาก ว่ากลุ่มรัศมีทัต เริ่มต้นขึ้นจากการที่นายอำนวย รัศมีทัต มีบทบาททางการเมืองในระดับท้องถิ่นเป็นเวลานาน จึงสร้างฐานคะแนนเสียงของตนเองไว้ ฐานคะแนนเสียง ของกลุ่มรัศมีทัตจะเป็นชาวบ้านดั้งเดิมที่อยู่อาศัยในพื้นที่ และกลุ่มผู้นำชุมชน ถึงแม้ว่าฐานคะแนนเสียงของกลุ่ม รัศมีทัตจะจำกัดอยู่ในพื้นที่เขต 7 จังหวัดสมุทรปราการ เท่านั้น แต่เป็นฐานคะแนนเสียงที่แข็งแกร่ง และมีความ สำคัญเป็นอย่างมาก ถึงขนาดที่ว่า ทำให้นางสาวเรวดี รัศมีทัต มีความเชื่อมั่นในฐานคะแนนเสียงของตัวเองเป็น อย่างมาก กล่าวตัดสินใจที่จะเข้าร่วมกับพรรคการเมือง ใดๆ โดยไม่เกรงกลัวต่อกระแสความนิยมของพรรคไทย รักไทยที่มีมากในจังหวัดสมุทรปราการ เพราะเชื่อว่า ผลงานที่กลุ่มรัศมีทัตสร้างไว้ จะเป็นທີ່ประจักษ์แก่ ประชาชนในพื้นที่ โดยที่ไม่จำเป็นต้องได้รับการ สนับสนุนจากพรรคการเมืองใดทั้งสิ้น และประชาชน ในพื้นที่ยังคงให้ความไว้วางใจกับกลุ่มรัศมีทัตต่อไป นางสาวเรวดี รัศมีทัต เชื่อว่าการเจริญเติบโตทาง เศรษฐกิจและสังคมในจังหวัดสมุทรปราการ ส่งผลให้เกิด การเคลื่อนย้ายแรงงานจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มาสู่จังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งกลุ่มคนเหล่านี้ส่งผล กระทบต่อคะแนนการเลือกตั้งอย่างมาก กล่าวคือ กลุ่มแรงงานเหล่านี้จะไม่มีภาพความสัมพันธ์กับ นักการเมืองดั้งเดิม จึงส่งผลกระทบต่อคะแนนเสียงของ กลุ่มนักการเมืองดั้งเดิม และส่งผลให้กลุ่มการเมืองใหม่ สามารถต่อสู้กับกลุ่มการเมืองดั้งเดิมได้

⁵ เรวดี รัศมีทัต. อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดสมุทรปราการ. สัมภาษณ์, 13 มกราคม 2558.

ดังนั้น กลุ่มนักรการเมืองที่สังกัดพรรคไทยรักไทย และกลุ่มรัศมีทศ คือกลุ่มนักรการเมืองใหม่ ซึ่งเกิดขึ้นและมีบทบาททางการเมืองมากขึ้น ตั้งแต่การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในปี พ.ศ. 2544 เป็นต้นมา เนื่องจากสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปในจังหวัดสมุทรปราการ

การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมในจังหวัดสมุทรปราการมีอิทธิพลต่อปัจจัยการตัดสินใจในการเลือกตั้งของประชาชน เพราะประชาชนผู้มีสิทธิ์ลงคะแนนเลือกตั้งเปลี่ยนแปลงไป จากคนกลุ่มเดิม เป็นกลุ่มคนที่มีแนวความคิดทางการเมืองในรูปแบบใหม่ ประกอบกับปัจจัยภายในกลุ่มอศวเหมที่ไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับความต้องการของประชาชนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งกลุ่มใหม่ได้ จึงส่งผลต่อการเสื่อมลงของโครงสร้างอำนาจกลุ่มนักรการเมืองดั้งเดิม และบทบาทของโครงสร้างอำนาจกลุ่มนักรการเมืองใหม่ที่เพิ่มขึ้น ไม่ได้มีผลมาจากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ เนื่องจากเศรษฐกิจในจังหวัดสมุทรปราการซบเซาลง ด้วยกลุ่มทุนระดับใหญ่ จึงไม่มีความเกี่ยวข้องกับกลุ่มนักรการเมือง แต่เป็นเพราะกระแสพรรคการเมืองและการเคลื่อนย้ายประชากรที่ส่งผลต่อฐานคะแนนของนักรการเมืองกลุ่มใหม่

บทสรุป

สภาพเศรษฐกิจและสังคมในจังหวัดสมุทรปราการมีการพัฒนาขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเห็นได้ชัดเจนจากการเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องของมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัด ไม่ว่าจะเป็นภาคการเกษตรหรือภาคอุตสาหกรรม มีการเปลี่ยนแปลงจากเมืองที่ทำการเกษตรเป็นหลัก มาสู่เมืองแห่งอุตสาหกรรม เนื่องจากรายได้ส่วนใหญ่ภายในจังหวัดมาจากภาคอุตสาหกรรม ส่งผลให้สมุทรปราการเป็นเมืองเศรษฐกิจที่สำคัญ มีโครงสร้างพื้นฐานที่ดีสามารถรองรับการเจริญเติบโต

ของเมืองได้ จากการที่จังหวัดสมุทรปราการเป็นเมืองอุตสาหกรรม ต้องการใช้แรงงานจำนวนมาก แรงงานในพื้นที่ไม่เพียงพอ ทั้งแรงงานมีฝีมือและต่ำกว่า ทำให้ต้องการแรงงานจากนอกพื้นที่เข้ามาทำงาน ทั้งประเภทไป-กลับจากจังหวัดใกล้เคียง และมาพักค้างคืนในจังหวัด รวมทั้งผลจากมหาอุทกภัยเมื่อปี พ.ศ. 2554 ที่จังหวัดสมุทรปราการสามารถรอดพ้นจากอุทกภัยดังกล่าว จึงเป็นแรงเสริมให้เกิดการขยายตัวของชุมชนที่อยู่อาศัยเดิม และเกิดชุมชนที่อยู่อาศัยใหม่ ทั้งในรูปแบบหมู่บ้านจัดสรร บ้านเช่า ห้องเช่า คอนโดมิเนียม อาคารชุด บ้านเื้อ้อาหาร ทำให้มีประชาชนเข้ามาอยู่อาศัยในจังหวัด จากเดิมที่มีจำนวนมากอยู่แล้ก็ขยายตัวหนาแน่นยิ่งขึ้น ซึ่งปัจจัยดังกล่าวจะส่งผลต่อแนวโน้มการเพิ่มขึ้นของประชากรแบบก้าวกระโดด

การเปลี่ยนแปลงทางสภาพเศรษฐกิจและสังคมในจังหวัดสมุทรปราการ นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงบทบาททางการเมืองของกลุ่มนักรการเมืองดั้งเดิม และกลุ่มนักรการเมืองใหม่ โดยกลุ่มอศวเหมซึ่งเป็นกลุ่มการเมืองดั้งเดิมที่มีบทบาทและอิทธิพลทางการเมืองในจังหวัดสมุทรปราการ เป็นระยะเวลากว่า 30 ปี กลับต้องพ่ายแพ้ต่อกระแสความนิยมพรรคไทยรักไทยที่เกิดขึ้นในการเมืองระดับชาติ และอาจกล่าวได้ว่าปัจจุบันบทบาททางการเมืองระดับชาติของกลุ่มอศวเหมเกิดการเสื่อมถอยลง แต่ในส่วนของการเมืองระดับท้องถิ่น กระแสความนิยมพรรคการเมืองใหญ่ไม่สามารถส่งผลกระทบต่อฐานคะแนนเสียงของกลุ่มอศวเหม กล่าวคือนายชนม์สวัสดิ์ อศวเหม หัวหน้ากลุ่มอศวเหมคนปัจจุบันได้รับการเลือกตั้งและดำรงตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรปราการ ในการเลือกตั้งระดับท้องถิ่น กลุ่มอศวเหมยังคงรักษาบทบาทและอำนาจทางการเมืองไว้ได้

ยิ่งไปกว่านั้น กลุ่มนักรการเมืองใหม่ยังได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางสภาพเศรษฐกิจและสังคมเช่นกัน แต่เป็นผลกระทบในเชิงบวก กล่าวคือ เมื่อสภาพ

เศรษฐกิจและสังคมเปลี่ยนแปลงไป ส่งผลให้จำนวนประชากรเพิ่มขึ้น และมีประชากรจากพื้นที่อื่นย้ายเข้ามาอาศัยในจังหวัดสมุทรปราการ ประชาชนกลุ่มใหม่มีพฤติกรรมเลือกตั้งที่เปลี่ยนแปลงไป เป็นกลุ่มที่ไม่ได้มีความผูกพันกับกลุ่มการเมืองดั้งเดิม จึงทำให้ปัจจัยในการตัดสินใจลงคะแนนเลือกตั้งเปลี่ยนแปลงไปด้วยเช่นกัน ประชาชนในระดับชนชั้นกลางขึ้นไปให้ความสำคัญกับเรื่องนโยบาย ภาพลักษณ์ของผู้สมัครเป็นหลัก ส่วนในกลุ่มประชาชนชั้นแรงงาน ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีจำนวนไม่น้อยแปรผันตรงตามจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมในจังหวัดสมุทรปราการ ให้ความสำคัญกับนโยบายพรรคเช่นเดียวกัน เนื่องจากพรรคไทยรักไทยพยายามชูนโยบายประชานิยม เพื่อตอบสนองความต้องการของคนกลุ่มนี้ จึงส่งผลให้เกิดกระแสความนิยมพรรคไทยรักไทยขึ้นในจังหวัดสมุทรปราการ และนำไปสู่การเกิดบทบาทและ

โครงสร้างอำนาจทางการเมืองของกลุ่มนักการเมืองใหม่ในจังหวัดสมุทรปราการ สอดคล้องกับการศึกษาของถวิลวดี บุรีกุล และ โรเบิร์ต บี. อัลบริตตัน (2550) ที่กล่าวว่า ประชาชนที่มีการศึกษาน้อยกว่าจะเลือกพรรคเพื่อไทยมากกว่า เพราะพรรคเพื่อไทยกำหนดนโยบายให้สอดคล้องกับความต้องการของชนชั้นล่างได้ดี

อาจกล่าวได้ว่าการเคลื่อนย้ายของประชากร และกระแสความนิยมพรรคไทยรักไทยที่กล่าวมาข้างต้นเป็นปัจจัยหลักที่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางบทบาทและโครงสร้างอำนาจทางการเมืองของนักการเมืองทุกกลุ่มในจังหวัดสมุทรปราการ เห็นได้จากรายชื่อ ส.ส.ของจังหวัดสมุทรปราการตั้งแต่ พ.ศ. 2544 เป็นต้นมาที่ปรากฏเพียงรายชื่อของกลุ่มนักการเมืองใหม่เท่านั้น ไม่พบรายชื่อของบุคคลในกลุ่มอศวเหมที่สามารถชนะการเลือกตั้งได้อีกเลย

บรรณานุกรม

- จุมพล หนีมพานิช. (2548). พัฒนาการทางการเมืองไทย : อำมาตยาธิปไตย ธนาธิปไตย หรือประชาธิปไตย. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ถวิลวดี บุรีกุล และ โรเบิร์ต บี. อัลบริตตัน. ค่านิยมประชาธิปไตย วัฒนธรรมการเมือง และพฤติกรรมทางการเมืองในประเทศไทย. นำเสนอในการประชุมวิชาการสถาบันพระปกเกล้า. พฤศจิกายน 2550 กรุงเทพฯ
- ชัชชัย กฤติยาภิชาติกุล. (2541). การสร้างทายาททางการเมืองของตระกูลการเมืองไทย. รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุษอริ ยีหมะ. (2552). ความรู้เบื้องต้นทางรัฐศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประกาศศักดิ์ ธาณินพงศ์. (2528). นักรธุรกิจกับการเมือง : การศึกษาทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง. บัณฑิตวิทยาลัย. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ผาสุก พงษ์ไพจิตร และสังคีต พิริยะรังสรรค์. (2535). รัฐ ทุน เจ้าพ่อท้องถิ่น กับสังคมไทย. เชียงใหม่: ศูนย์ศึกษาเศรษฐศาสตร์การเมือง คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรชัย เทพปัญญา และคณะ. (2548). รายงานการวิจัยโครงการสำรวจเพื่อประมวลข้อมูลนักรการเมืองถิ่น: จังหวัดสมุทรปราการ. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- เพียรฤดี ธีรพรสกุล. (2547). ธุรกิจการเมืองกับการควบคุมสื่อมวลชน : ศึกษากรณีสถานีโทรทัศน์ไอทีวี. รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เมธี ปรีชา. (2542). บทบาททางการเมืองของกลุ่มปากน้ำ. รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิทยา นภาศิริกุลกิจ และ สุรพล ราชภัณฑารักษ์. (2539). พรรคการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วรุดมิ จำลองนาค. (2548) ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับกลุ่มทุนผูกขาดในบริบทเศรษฐกิจการเมืองไทย. รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เวียงรัฐ เนติโพธิ์. (2546). “เจ้าพ่ออุปถัมภ์กับรัฐอุปถัมภ์.” วารสารสังคมศาสตร์ 43 (1): 444-456.
- สุพรรณิ เกลี่อนกลาง. (2549). กลุ่มผลประโยชน์กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น : กรณีศึกษา 4 เทศบาลนครในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สัมภาษณ์

- อัศววัฒน์ อัศวเหม. รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรปราการ. สัมภาษณ์, 7 มกราคม 2558.
- ประชา ประสพดี. อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดสมุทรปราการ. สัมภาษณ์, 21 มกราคม 2558.
- เรวดี รัศมิทัต. อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดสมุทรปราการ. สัมภาษณ์, 13 มกราคม 2558.

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

- การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร. การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป เมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2548 [ออนไลน์]. สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง จังหวัดสมุทรปราการ. สืบค้นจาก <http://www.ect.go.th/th/wp-content/uploads/2013/10/mp48.pdf> [8 มกราคม 2558]
- การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร. การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป เมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม 2554 [ออนไลน์]. สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง จังหวัดสมุทรปราการ. สืบค้นจาก http://www.ect.go.th/th/wp-content/uploads/2013/10/mp_54.pdf [8 มกราคม 2558]
- ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ. [ออนไลน์]. วิสัยทัศน์. สืบค้นจาก <http://www.suvarnabhumiairport.com/th/177-vision>. [8 มีนาคม 2557]
- ภูมิภาค-ชุมชนเมือง : ชาวทั่วไป. เก็บเงินภาษีสนามบินได้ใช้พัฒนาเต็มที่แบบก้าวกระโดด [ออนไลน์]. คมชัดลึก, 2557. สืบค้นจาก <http://www.komchadluek.net/detail/20140812/189946.html> [12 ตุลาคม 2557]